

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การนำเสนอแนวทางพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานครกรณีศึกษากลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ข้อ คือ

1. เพื่อสำรวจทักษะชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน
3. เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย มีลักษณะการดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สำรวจทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งประชากร คือ เด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทำการสำรวจเด็กและเยาวชนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนประชากรนักเรียน จำนวนรวม 727,092 คน ตามผลสำรวจในปีการศึกษา 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ)

ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ดังนี้

1. ด้านประเภทสังกัดโรงเรียน
 - 1.1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 - 1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
 - 1.3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)
 - 1.4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (อาชีว.)
2. ด้านเขตพื้นที่ตั้ง (สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร)
 - 2.1 เขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตการปกครอง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่ายสัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา
 - 2.2 เขตกรุงเทพมหานครชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตการปกครอง คือ พระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง บางนา พุ่งครุบางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

2.3 เขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย 11 เขตการปกครอง คือ มีนบุรี ดอกเมือง หนองจอกลาดกระบัง คลองสามวา บางขุนเทียน หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา

3. ด้านระดับการศึกษา

3.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1-3

3.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 4-6

3.3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3

หมายเหตุ ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอน ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและโรงเรียนที่เปิดสอนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน โดยใช้สูตรของยามาเน(Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้ความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยคำนวณจากประชากร 727,092 คน ได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 400 คน แต่เนื่องจากต้องการสำรวจเด็กและเยาวชนที่จำแนกตามระดับชั้นและเพศจึงใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 400 คนทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนรวมจำนวน 2,160 คนคิดเป็นร้อยละ 0.3 ของจำนวนประชากรนักเรียน
2. การกำหนดเกณฑ์กลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละเขตพื้นที่ตั้ง / สังกัดโรงเรียน กำหนดสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยสุ่มโรงเรียน 1 โรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่ตั้ง / สังกัดโรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนจะแบ่งออกเป็น โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ระดับชั้นละ 30 คน ส่วนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ระดับชั้นละ 60 คน
3. สรุปการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดขนาดและเกณฑ์ในการสุ่ม ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 3-1 สรุปกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดขนาดและเกณฑ์ในการสุ่ม

สังกัดโรงเรียนและเขตพื้นที่ตั้ง		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง(คน)	จำนวนโรงเรียน ที่เก็บข้อมูล(โรงเรียน)
สพฐ.	กทมชั้นใน	118,090	180	1
	กทมชั้นกลาง	103,392	180	1
	กทมชั้นนอก	165,922	180	1
สช.	กทมชั้นใน	146,099	180	1
	กทมชั้นกลาง	29,458	180	1
	กทมชั้นนอก	12,643	180	1
กทม.	กทมชั้นใน	6,444	180	1
	กทมชั้นกลาง	19,965	180	1
	กทมชั้นนอก	15,947	180	1
อาชีวะ	กทมชั้นใน	52,567	180	1
	กทมชั้นกลาง	38,985	180	1
	กทมชั้นนอก	17,580	180	1
รวม		727,092	2,160	12

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนามาจากแบบสอบถามงานวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต โดยแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ (รายละเอียดในภาคผนวก)

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชน
- ตอนที่ 2 ปัจจัยภายในตัวบุคคลที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต
- ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านภายนอกที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต
- ตอนที่ 4 ทักษะชีวิตของเยาวชน
- ตอนที่ 5 การทำกิจกรรมของเยาวชนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต

เนื่องจากเครื่องมือเป็นเครื่องมือที่พัฒนามาจากงานวิจัยเรื่องอื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเครื่องมือ เพื่อเป็นการยืนยันถึงความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยทำการ

ทดสอบใช้ (Try out) กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลายและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ก่อนนำมาใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม ซึ่งได้พัฒนาแบบสอบถามมาจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา: การวิเคราะห์กลุ่มพหุของนางสาวระเบียบ เพราะผักแว่น ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 1. ทำหนังสือแจ้งต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแจ้งความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัย
- 2. แจกแบบสอบถามด้วยตนเองจากโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยการแจกทั้งห้องตามจำนวนที่กำหนดไว้ และรอเก็บแบบสอบถามคืนทันที หลังจากผู้ตอบแบบสอบถามทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมSPSS for Windows

- 1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อแจกแจงด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ และค่าความถี่
- 2. การเปรียบเทียบทักษะชีวิตในแต่ละตัวแปรในแต่ละกลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ตารางความถี่แบบหลายทาง (Crosstab)

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายระดับทักษะชีวิตของเยาวชน โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้
ตารางที่ 3-2 การแปลผลระดับคะแนนค่าเฉลี่ยของทักษะชีวิต

ระดับคะแนนค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ต่ำกว่า 3.5	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับยอมรับไม่ได้
3.5-4.0	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับยอมรับได้
สูงกว่า 4.0 ขึ้นไป	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับพึงพอใจ

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์และแปลผลในข้อคำถามนิเสธ จะมีการแปลผลตรงกันข้าม เช่น ฉันไม่ชอบพูดคุยกับบุคคลที่ไม่สนิทสนม ได้ค่า $\bar{X} = 2.51$ หมายความว่า ฉันไม่สามารถปรับตัวได้ในระดับสูง ดังนั้น ระดับการปรับตัวอยู่ในระดับต่ำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาบทบาทของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวกับกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ขั้นที่ 2 หลังจากศึกษาเอกสารต่าง ๆ แล้ว จึงทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กับกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลหลักในกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กลุ่มเยาวชนผู้นำและกลุ่มเยาวชนสมาชิก

โดยเกณฑ์การเลือกกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร คือ

1. เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป
2. เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินการตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป
3. เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีการดำเนินการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน

เลือกกลุ่มเยาวชนตัวอย่างในการวิจัย จำนวนอย่างน้อย 2 กลุ่ม ที่มีการดำเนินงานเด่นด้านพัฒนาทักษะชีวิตมาทำการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้เก็บข้อมูลที่ดี โดยการทบทวน ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ทบทวนความเข้าใจแนวทางการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยหัวข้อของการสัมภาษณ์ ได้แก่

1. ความเป็นมาของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. การดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยเงื่อนไขในการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร
4. อุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร
5. ทักษะชีวิตเกี่ยวกับทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบัน
6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่จะศึกษา เข้าพบผู้นำกลุ่มเยาวชน เพื่อยื่นหนังสือขอความร่วมมือ ในระยะแรก

ของการสัมภาษณ์พูดคุยเรื่องทั่วไปก่อนนำมาสู่เรื่องที่ตั้งไว้ โดยการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ แต่มีโครงสร้างในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนามมาจัดประเภทของข้อมูลและทำการคัดเลือกข้อมูล หลังจากนั้นก็จะจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการตอบคำถามการวิจัยได้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย และหาข้อสรุปจากการสัมภาษณ์กลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสรุปเป็นหมวดหมู่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยมีเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

เลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเยาวชน ได้แก่

นักวิชาการด้านเด็กและเยาวชนที่เน้นเรื่องทักษะชีวิตทั้งภาครัฐและเอกชน

1.1 รศ.ดร. สมพงษ์ จิตระดับ

อาจารย์ประจำคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์

หัวหน้ากลุ่มที่ปรึกษากรมสุขภาพจิตกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

1.3 ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์

ผู้อำนวยการสถาบันรามจิตติ

1.4 อาจารย์สรรัชย์ หนองตรุด

ครูใหญ่โรงเรียนสอนทำหนังสือ รามจิตติ

ผู้แทนองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชนที่เน้นเรื่องทักษะชีวิต

2.1 มูลนิธิกระจกเงา

2.2 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

ผู้นำกลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เน้นเรื่องทักษะชีวิต

3.1 ตัวแทนกลุ่มเยาวชน Youth for Next step

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน และมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของนักวิชาการที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนที่เน้นเรื่องทักษะชีวิต ผู้แทนองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชนที่เน้นเรื่องทักษะชีวิตและผู้นำเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครที่เน้นเรื่องทักษะชีวิต นำข้อมูลมาสรุปเป็นแนวทางพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน ทัศนศึกษากลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

โครงสร้างประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม

1. ปัญหาเยาวชนไทยในปัจจุบัน
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาในเยาวชนไทย
3. สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเยาวชนในปัจจุบัน
4. ทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการเผชิญกับปัญหาของเยาวชน
5. อุปสรรคในการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน
6. วิธีการดำเนินงานพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การกำหนดหัวข้อการสนทนาและแนวคำถามที่จะใช้ในการสนทนาโดยผู้วิจัย ซึ่งเป็นคนนำการสนทนากลุ่มนี้เอง จัดเตรียมอุปกรณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม ได้แก่ เทปบันทึกเสียง แบบสังเกต เป็นต้น นอกจากนี้การจัดเตรียมสถานที่สำหรับจัดสนทนากลุ่มที่สะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยจะทำการนัดผู้ร่วมสนทนากลุ่มมาตามวันเวลาที่เหมาะสม ผู้วิจัยต้องจัดสถานที่จัดกลุ่มสนทนา และการดำเนินการสนทนากลุ่มตามโครงสร้างที่ได้กำหนดไว้

เพื่อนำมาเป็นข้อเสนอแนวทางพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ทัศนศึกษากลุ่มเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป